

Leszek Stanek

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

ROZWÓJ TURYSTYKI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM GMIN I WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Streszczenia: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego często nie odzwierciedla wyrażonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przyjętych strategii rozwoju. W praktyce uwidaczniają się negatywne cechy obecnego systemu planowania. Faktyczna zabudowa i zagospodarowanie terenów miast oraz wsi niekiedy znacznie odbiega od założeń planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Procesy dezurbanizacji, zwłaszcza w otoczeniu dużych miast, nie tylko niszczą nieodtwarzalne dobra przyrody. Czasami prowadzą do niepotrzebnej likwidacji obiektów i kompleksów chronionych, w tym zabytkowych. Niewłaściwie zbilansowana, rabunkowa polityka przestrzenna niejednokrotnie niekorzystnie zmienia cechy krajobrazowe miejscowości, wpływając na jej walory turystyczne.

Słowa kluczowe: turystyka, gmina, województwo, planowanie przestrzenne.

1. Wstęp

Obwieszczona w dniu 26 lipca 2001 r. przez Prezesa Rady Ministrów w Monitorze Polskim nr 26 poz. 432 *Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju* określa kierunki, politykę działań oraz propozycje instrumentacji systemowej osiągnięcia strategicznych celów rozwoju przestrzennego Polski. Mówi ona m.in. o „strefach i ośrodkach gospodarki turystycznej, w których najwyższe w kraju walory środowiska przyrodniczego i unikatowe wartości kultury materialnej pobudzać będą popyt europejski – główne źródło ich potencjalnej aktywizacji” [Monitor Polski z dnia 26 lipca 2001]. Koncepcja zakłada wykorzystanie przy rozwoju turystyki: europejskiej oraz krajowej sieci ekologicznej, ochrony środowiska przyrodniczego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Bardziej sprecyzowane wytyczne odnośnie do turystyki określiła *Zaktualizowana koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju* wykonana przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych w październiku 2005 r.

Poświęca ona turystycznemu potencjałowi polskiej przestrzeni na stronach 40-43 punkt 1.8. Przypisuje w nim obszarowi Dolnego Śląska trzy znaczące dla roz-

woju turystyki potencjały: przyrodniczy, kulturowo-historyczny i infrastrukturalny. Akcentuje potrzebę rozwoju turystyki na podstawie zasobów wpisanych na listy: pomników historii, światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO oraz rezerwatów biosfery.

18 maja 2010 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego opublikowało nowy projekt *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju 2030*. W sposób ogólny formułuje ona wizje i cele polityki przestrzennego zagospodarowania Polski, nawiązując głównie do metropolitalnych perspektyw rozwoju *MEGA (Metropolitan European Growth Areas)*. Z obszaru Dolnego Śląska perspektywy rozwoju przypisuje Wrocławowi jako jednej z 7 słabo wykształconych metropolii w Polsce (MEGA 3). Do ośrodków subregionalnych zaliczono wszystkie miasta liczące powyżej 50 tysięcy mieszkańców, wymieniając imiennie jako przykład Wałbrzych.

Przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 r. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie* kładzie nacisk na efektywne wykorzystywanie potencjału rozwojowego regionów oraz wzmocnienie przewag konkurencyjnych przy jednoczesnym usuwaniu barier rozwojowych. W tym kontekście opracowanie nie wydziela turystyki i nie poświęca jej oddzielnie uwagi.

W województwie obowiązuje obecnie *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, przyjęty przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r. Uwzględnia on podstawowe uwarunkowania, cele strategiczne oraz zawarte w opracowaniach koncepcyjnych kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania kraju.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem nowego projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Opierają się one na uchwalonej w 2005 r. *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku*, stanowiącej załącznik do uchwały nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 r., oraz wielu wykonanych kilka miesięcy temu analizach tendencji rozwojowych, w odniesieniu do zgodności ze strategią rozwoju regionu.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 w analizie SWOT wskazuje w szansach regionu rozwój gospodarczy na podstawie branży turystycznej, której silną stroną infrastrukturalną jest rozwinięta baza uzdrowiskowa oraz turystyczno-wypoczynkowa. Priorytetem nr 6 programu jest wykorzystanie oraz promocja potencjału turystycznego i kulturowego Dolnego Śląska z wykorzystaniem rozwoju infrastruktury służącej poprawie jakości środowiska.

2. Turystyka w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

Opublikowana 18 marca 2009 r. *Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku* tylko ogólnie identy-

fikuje i określa skutki wdrażania projektu strategii, bez szczegółowej analizy oddziaływań na rozwój turystyki. W opublikowanej postaci jej zawartość może być częściowo uwzględniona jako element podjętych obecnie prac nad projektem zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Kierunki polityki przestrzennej obecnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego województwa określono na podstawie *Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego*, przyjętej przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XXVIII/511/2000 z dnia 15.12.2000 r. Uchwalony projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego wykonano w Wojewódzkim Biurze Urbanistycznym we Wrocławiu pod kierownictwem głównego projektanta – mgr inż. arch. Aleksandry Ruzikowskiej-Chmiel.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego zawiera ogólne stwierdzenia odnośnie do „udostępnienia dziedzictwa kulturowego społeczeństwu, w tym dla celów turystycznych” w punkcie 1.5.

Definiuje on rozwijanie bazy i zaplecza turystyczno-rekreacyjnego jako kierunki polityki przestrzennej dla stref: rolno-leśnych na północnym wschodzie oraz północnym zachodzie, obszarów rolno-leśnych Sudetów i strefy nadodrzańskiej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego wyróżnia też kierunkowe wytyczne dla dwóch aglomeracji:

- wałbrzyskiej – zagospodarowanie turystyczne obszarów i obiektów przemysłowych oraz poprzemysłowych,
- jeleniogórskiej – rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego i uzdrowiskowego.

Odnośnie do sfery gospodarczej w punkcie 3.3.4 na stronach 48-52 plan koncentruje się na turystyce i wypoczynku, wskazując je jako cele polityki przestrzennej zapewniające:

- stworzenie z turystyki i rekreacji źródła rozwoju gospodarczego gmin w obszarach atrakcyjnych turystycznie,
- osiągnięcie wysokich standardów w zakresie infrastruktury turystycznej,
- otwarcie województwa na kontakty międzyregionalne i międzynarodowe,
- wykorzystanie walorów środowiska kulturowego i przyrodniczego,
- kształtowanie przestrzeni turystycznej zgodnie z naturalną pojemnością recepcyjną i chłonnością terenów, w zgodzie ze środowiskiem przyrodniczym,
- integrację systemów zagospodarowania turystycznego,
- wykorzystanie możliwości gospodarki turystycznej i uzdrowiskowej przy restrukturyzacji innych sektorów,
- kompleksową modernizację bazy pobytowej.

Cele te plan bardzo ogólnie przekłada na kierunki polityki przestrzennej z zakresu:

- infrastruktury turystycznej: rozbudowę bazy w wyszczególnionych powiatach, propozycje utworzenia nowych przejść granicznych, zagospodarowanie ponad-

lokalnych tras: wodnych, rowerowych, pieszych, kolejowych oraz kulturowych i ich integrację,

- strefowania rozwoju turystyki dla funkcji krajoznawczych, uzdrowiskowych, wypoczynkowo-krajoznawczych i aktywno-krajoznawczych, w tym sportów: wodnych, wędkarstwa, narciarstwa, turystyki rowerowej,
- zwiększenia atrakcyjności obszarów i obiektów poprzemysłowych oraz przemysłowych przez umożliwienie wprowadzenia funkcji turystycznych, m.in. w wyniku ich rewitalizacji.

W sferze gospodarczej plan wyszczególnia 4 zadania z zakresu turystyki:

- zwiększenie atrakcyjności turystycznej i wypoczynkowej w paśmie Sudetów.
- poszerzenie, na bazie walorów kulturowych i krajobrazowych, oferty turystycznej w paśmie Odry.
- aktywizację turystyczną Dolnośląskiego Szlaku Cystersów.
- aktywizację turystyczną dolnośląskich szlaków kajakowych.

Niestety, plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego nie zawiera praktycznie żadnych parametrów ilościowych i jakościowych, na podstawie których w sposób wymierny można by oceniać opracowania planistyczne niższych szczebli. Może to być, i często jest, interpretowane tak, że jeśli w gminnych opracowaniach planistycznych założenie funkcjonalne zostanie zrealizowane nawet w 1 % – warunek nadrzędny jest spełniony.

Nie jest to bynajmniej budujący element planowania.

Plan nie ujmuje też konkretnie sprecyzowanych wymagań odnośnie do rodzajów przeznaczeń, dopuszczając niekiedy do ich niespójności, a nawet sprzeczności. Szczególnie wymownym tego przykładem są nierozwiązane problemy dopuszczenia na gruntach rolnych zabudowy zagrodowej. Zwłaszcza w przypadkach, gdy pod tym pretekstem przemycane są gęsto zabudowane budynkami mieszkalnymi osiedla niemające nic wspólnego z gospodarką rolną.

Przykładem jest wydanie pozwoleń na budowę nieruchomości objętej księgą wieczystą KW 26975 (obecnie WR1S/00026975/0) we wsi Smolec pod Wrocławiem. Nieruchomość o powierzchni 5,0813 ha, oddalona o kilkaset metrów od zwartej zabudowy wsi, położona jest na gruntach III i II klasy bonitacyjnej. Nie ma praktycznie uzbrojenia w media infrastruktury technicznej ani dojazdu do utwardzonej drogi. Po podzieleniu na działki „rolne – siedliskowe”, nieznacznie przekraczające powierzchnią 700 m², ma być zagospodarowana wyłącznie budynkami mieszkalnymi, dojazdami i ogrodzeniami. Nikt nie reaguje na to, że decyzja starosty powiatu wrocławskiego nr 2565 z dnia 03.12.2004 r., zatwierdzająca projekt budowlany i udzielająca pozwolenia na budowę 53 domów mieszkalnych, jest sprzeczna z kilkoma założeniami obowiązującego planu wojewódzkiego.

Na stronach 41-43 w zasadach kształtowania ładu przestrzennego mówi się np. o [Plan zagospodarowania... 2002]:

- świadomym kształtowaniu (projektowaniu) przestrzeni, niezezwalającym na jej żywiołowy rozwój,

- wypracowaniu ośrodków krystalizacji (wzorców przestrzennych) – pozytywnie kształtowanych elementów przestrzeni (zespołów osadniczych, terenów uprawowych, miejsc pracy, terenów rekreacji),
- ochronie charakterystycznych układów przestrzennych wsi:
 - kształtowaniu krajobrazu wiejskiego integralnie z jego tradycją i kulturą,
 - przeciwdziałaniu tendencjom do rozpraszania zabudowy na wsi, przeciwdziałaniu „miastowieniu”.

Wcześniej, na str. 25 plan określa system ochrony zasobów glebowych, w tym:

- ochronę gruntów wysokiej jakości (klasy bonitacyjne I-III) przed nieuzasadnionym wyłączeniem z użytkowania rolniczego,
- przeznaczanie na cele inwestycyjne gruntów niższej jakości i nierozpraszanie zabudowy.

Niestety plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie zawiera elementów kontroli i weryfikacji określonych przez siebie ustaleń, co czyni go tym bardziej nieskutecznym narzędziem planowania.

3. Turystyka w opracowaniach planistycznych gmin

3.1. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

Politykę przestrzenną najniższego szczebla samorządowego, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Mimo że sporządza się je dla obszaru w granicach administracyjnych całej gminy, ustawodawca podobnie jak w przypadku wykonania planu zagospodarowania przestrzennego województwa, nie zastrzegł obligatoryjnego wymogu jego realizacji na podstawie kryteriów ekonomicznych.

Suwerenność organów samorządowych przy realizacji projektów zagospodarowania przestrzennego zapewnia im m.in. art. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niestety, dopuszcza on nieuwzględnienie nie tylko wniosków i uwag zgłaszanych do projektów zagospodarowania przestrzennego przez właścicieli, użytkowników wieczystych oraz osób mających inne prawa do wykorzystania nieruchomości. Założenia przyjmowane w projektach zagospodarowania przestrzennego niższych szczebli nie muszą przestrzegać i często nie przestrzegają zasad zabudowy oraz przeznaczenia terenów określonych przez opracowania wyższego szczebla, z wyjątkiem gwarantowanych zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Co więcej, rozstrzygnięcia władz samorządowych nie podlegają nawet zaskarżeniu do sądu administracyjnego. Nie jest też zazwyczaj praktycznie możliwe wyegzekwowanie słusznych odszkodowań za straty spowodowane błędnymi decyzjami władz.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, niemniej na podstawie art. 9 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium zwykle nie zawiera precyzyjnie sformułowanych, praktycznych parametrów ilościowych oraz jakościowych, na podstawie których w sposób wymierny można by szczegółowo realizować inwestycje architektoniczne i urbanistyczne. Wytyczne studium, pod pretekstem elastyczności oraz nieskrępowanych możliwości rozwoju, nie bilansują rzeczywistych wymogów społecznych. Często umożliwiają rabunkową gospodarkę przestrzenią, niesłusznie spełniając spekulacyjne zamierzenia inwestorów kosztem zubożenia lub eliminacji nieodtworzalnych dóbr przyrody. Zbyt elastyczne sformułowania przeznaczeń odzwierciedlają się często w konflikto- wych zasadach zabudowy i zagospodarowania terenów. Brak skutecznych mecha- nizmów regulujących oraz kontrolnych ustaleń studium umożliwia jego uchwalenie często wbrew interesom społecznym, ochrony przyrody, zabytków, dóbr kultury, złóż naturalnych, krajobrazu. Nawet wtedy, gdy teoretycznie nadrzędny plan zago- spodarowania przestrzennego województwa właściwie ujmuje problemy oszczędne- go i zrównoważonego wykorzystania zasobów.

W wielu wypadkach ustalenia planu wojewódzkiego są przez studium po prostu bezkarnie negowane.

Studia uwarunkowań, podobnie jak plan zagospodarowania przestrzennego wo- jewództwa, nie precyzują ścisłych limitów parametrycznych odnośnie do dopusz- czalnych przeznaczeń terenów na obszarach gmin. Nie regulują też w zbilansowany sposób maksymalnych ani minimalnych powierzchni zabudowy i kubatur obiektów budowlanych.

W przypadku terenów i zabudowy o przeznaczeniu turystycznym prowadzi to zwykle do niewykorzystania potencjału funkcjonalnego oraz istniejącej infrastruk- tury. Lub na odwrót – do braku możliwości zapewnienia ich prawidłowego wyko- rzystania.

Niesprecyzowanie w opracowaniach planistycznych parametrycznych warunków zabudowy i zagospodarowania terenów, a także dopuszczenie nadmiernej swobody inwestowania, np. poza zwartymi kompleksami jednostek osiedleńczych, prowadzi w konsekwencji do zmniejszenia wartości turystycznych otoczenia. Odzwierciedla się to w stracie tożsamości historycznej i tradycyjnego układu urbanistycznego miej- scowości, a także deformacji oraz zaniku walorów krajobrazu naturalnego.

3.2. Turystyka w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Art. 14 ust. 8. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym mówi, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (plan miejscowy) jest aktem pra- wa miejscowego. Jednak art. 9 ust. 4 tejże ustawy czyni ustalenia studium wiążący- mi dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. W istocie zatem przesądza o warunkach zabudowy i zagospodarowania, a zwłaszcza o przeznaczeniu

terenów. Znamienne jest to, że zgodnie z polskim prawem zarówno plan zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, mimo że decydują o kierunkach zagospodarowania przestrzennego, nie muszą mieć podbudowy ekonomicznej.

Na podstawie art. 17 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obligatoryjnie podkład ekonomiczny w formie prognozy skutków finansowych musi jednak mieć plan miejscowy. Oznacza to, poniekąd wbrew ogólnie przyjętym zasadom, że wiążące decyzje o przeznaczeniu podejmowane są bez uwzględnienia jednego z najistotniejszych czynników obiektywnej oceny – ekonomii. Ekonomia w myśl przyjętych przez ustawodawcę reguł planowania może być użyta dopiero do rozstrzygnięcia rozwiązań o znaczeniu podrzędnym, uzasadniając niekiedy woluntarystyczne decyzje przestrzenne władz samorządowych.

Wprowadzane w ostatnich latach zasady zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza widziane z punktu widzenia nabrzmiewających procesów dezurbanizacji oraz kontrurbanizacji, obejmujących obszary większych miast i ich okolic, świadczą o niezrównoważonym rozwoju. Wpływa na to m.in. niezbilansowana, często rabunkowa gospodarka przestrzenna gmin, odzwierciedlana za pośrednictwem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W ten sposób akty prawa miejscowego utralają i wprowadzają w życie metodami administracyjnymi korzystne lub niestety niewłaściwe rozwiązania przestrzenne. W tym niedające się pogodzić z istotnymi dla kształtowania ładu przestrzennego zasadami, sformułowanymi w planie o wyższej hierarchii, wymienionymi poniżej [*Plan zagospodarowania... 2002*], takimi jak:

- zachowanie właściwych proporcji pomiędzy elementami zagospodarowania przestrzennego dla harmonijnego rozwoju przestrzennego,
- poprawa walorów estetycznych struktur przestrzennych na bazie ich otwartości i czytelności,
- dostosowanie sposobu gospodarowania przestrzenią Dolnego Śląska do naturalnych cech fizjograficzno-przyrodniczych regionu i wynikających z nich predyspozycji gospodarczych, co umożliwi rozwój harmonijny i zrównoważony,
- świadome kształtowanie (projektowanie) przestrzeni, a niezezwalanie na jej żywiołowy rozwój.

Przełożyły się one na kierunki polityki przestrzennej, dotyczące istotnych dla rozwoju turystyki walorów przestrzenno-krajobrazowych miast, wsi i terenów otwartych. Wśród nich, zwłaszcza w okolicach większych miast, często nie udało się właściwie zrealizować kierunków wymienionych poniżej [*Plan zagospodarowania... 2002*]:

- ochrony walorów przyrodniczo-fizjograficznych regionu jako naturalnego podłoża procesów urbanizacyjnych.
- ochrony charakterystycznych układów przestrzennych wsi,
- kształtowania krajobrazu wiejskiego integralnie z jego tradycją i kulturą,

- przeciwdziałania tendencjom do rozpraszania zabudowy na wsi,
- wspierania rozwoju intensywnego rolnictwa w pasie centralnym województwa dolnośląskiego, gmin charakteryzujących się najwyższymi wartościami wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

W wielu przypadkach niewłaściwie zrealizowane zostały też cele, które miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny pomagać wprowadzać w życie. Na przykład wymienione poniżej zwykle nie sprzyjały rozwojowi turystyki [*Plan zagospodarowania...* 2002]:

- ograniczenie niekorzystnego oddziaływania na środowisko sytuacji konfliktowych do społecznie niezbędnych,
- kształtowanie struktur przestrzennych, które korzystnie wpływają na jakość środowiska lub chronią je przed zniszczeniem,
- kształtowanie przestrzeni turystycznej zgodnie z naturalną pojemnością recepcyjną i chłonnością terenów, w zgodzie ze środowiskiem przyrodniczym,
- integracja poszczególnych systemów zagospodarowania turystycznego na bazie walorów i zasobów kulturowych oraz środowiskowych na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym.

Ponieważ z reguły miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie są sporządzane dla całego obszaru gminy, zwłaszcza dwa ostatnie z wymienionych celów mają nikłe szanse na właściwe wdrożenie.

4. Podsumowanie

Władztwo planistyczne nad przestrzenią należy do zadań własnych samorządów województwa i gmin. To ich organy stanowiące podejmują uchwały w sprawie przyjęcia planów, wiążąc ustaleniami dotyczącymi zasad funkcjonowania, zabudowy i zagospodarowania terenów mieszkańców oraz wszystkich inwestorów. Osiem lat temu sejmik I kadencji uchwalił obecnie obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Obecnie trwają prace nad sporządzeniem zmiany tego planu. Zakłada się w nim, podobnie jak w obecnie obowiązującym, że plany gminne nie mogą być sprzeczne z wojewódzkim. Jednak w świetle istniejących uwarunkowań prawno-politycznych, nieskutecznych struktur planowania przestrzennego oraz praktycznie nieskrepowanej, bezkarnej, często woluntarystycznej polityki władz samorządowych osiągnięcie tego wraz z oszczędnym gospodarowaniem nieodtwarzalnymi dobrami przyrody jest mało prawdopodobne. Pretekst źle pojętego przez władze samorządowe rozwoju przestrzennego zręcznie wykorzystują niektóre kręgi spekulacyjnie nastawionego biznesu. Zyskują przy okazji z tego tytułu, często w sposób nieuzasadniony, znaczne dochody. Dalekosiężne skutki takiej polityki okażą się prawdopodobnie złe, w tym dla rozwoju turystyki. Bowiem w przyszłości, zakładając wyrównywanie się w Europie poziomów życia i osiąganych dochodów, przyjeżdżających turystów na pewno

nie będą motywować rozwlekłe zlokalizowane inwestycje. Szczególnie rozproszone, nienawiązujące do tradycji urbanistyczno-architektonicznych regionu, z jakimi mamy w większości do czynienia obecnie.

Na pewno stymulantą zachęcającą do zwiedzania i wypoczynku w naszym regionie mogą być nieskażone walory przyrodnicze, których obecnie często się pozbawiamy.

Niestety nieodtworzalne dobra przyrody, w tym lasy, chronione gatunki roślin i zwierząt, grunty rolne czy nawet po prostu krajobraz, nie mają chroniących ich uprzywilejowaną pozycję władz, urzędników czy deweloperów. Nie potrafią skutecznie bronić właściwych rozwiązań przestrzennych urbanistki, zepchnięci obecnie w systemie sporządzania stanowiących projektów do roli asystentów. Wynika to z treści art. 9 ust. 2 i art. 15 ust. 1 ustawy [Ustawa z dnia 27 marca 2003 r....], które powierzają sporządzenie zarówno studium, jak i planu miejscowego wójtowi, burmistrzowi albo prezydentowi miasta.

Pozostaje pytanie, jaki będzie udział przedstawicieli samorządów gminnych oraz powiatowych (te ostatnie nie mają przecież ani prawnego obowiązku realizacji planów zagospodarowania przestrzennego, ani często wystarczających środków na ich wykonanie) w opracowaniu planu wojewódzkiego. W istniejącej sytuacji nieskrępowaną politykę władz gminnych w polityce przestrzennej może ograniczyć jedynie konieczność realizacji przyjętych zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Oczywiście pod warunkiem, że zadania celu publicznego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego się znają, ponieważ w obecnie obowiązującym taki fakt nie zaistniał.

Pozostaje mieć nadzieję, że sporządzana obecnie zmiana planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego właściwie zbilansuje oraz precyzyjnie określi parametry zasad zabudowy i zagospodarowania terenów, w tym przeznaczonych na cele turystyczne. Następnie zaś – że uda się jego założenia w sposób bardziej szczegółowy wprowadzić do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Gdyby tak się nie stało, rabunkowa polityka przestrzenna niejednokrotnie jeszcze niekorzystnie zmieni cechy krajobrazowe miejscowości, wpływając m.in. na ich walory turystyczne.

Literatura

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, projekt Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 18 maja 2010.

Korenik S., Rogowska M., Derlukiewicz N., *Analiza tendencji rozwojowych regionu w odniesieniu do zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego*, Wrocław, wrzesień 2010.

- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 13 lipca 2010.
- Obwieszczenie z dnia 26 lipca 2001 r. *Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*, Monitor Polski 2001 nr 26, poz. 432.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, Wrocław, marzec 2002.
- Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku*, Wrocław, 15 lipca 2005.
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wrocław, 21 sierpnia 2007.
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku*, Wrocław, listopad 2005.
- Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego*, Sejmik Województwa Dolnośląskiego, Wrocław, 15 grudnia 2000.
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, DzU 2003 nr 80, poz. 717 ze zm.
- Zakrzewska-Półtorak A., Rynio D., Hajduga P., *Analiza tendencji rozwojowych regionu w odniesieniu do zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego*, Wrocław, wrzesień 2010.
- Zaktualizowana koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju*, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, październik 2005.

TOURISM EXPANSION IN SPATIAL PLANNING OF LOWER SILESIA MUNICIPALITIES AND VOIVODESHIP

Summary: Spatial planning of Lower Silesian Voivodeship often does not display the accepted strategies of development which are described in the documents about regional planning. In practice we can observe the disadvantages of current system of planning. The existing urban and rural sprawl very often differs from the postulates of regional planning of every voivodeship. The process of deurbanization in the surroundings of big cities irreversibly destroys the natural resources and often leads to the liquidation of buildings and historical objects. The inappropriate and predatory policy of regional planning repeatedly changes in unprofitable way the character of cities topography, what has an effects on its tourists value.